

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

6 Vtrùm regula illa Iuris, Quiprior est tempore, potior est Iure, poßit
extendi ad creditores personales.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

Habentes privilegium personale.

sed solam personam. Inter hos Primo loco soluendum iis, qui habent personale privilegium praelationis, absque hypotheca; quale habet sponsa de futuro, in bonis sponso, ratione dotis traditae, non secuto matrimonio, vt docet Glossa in L. Eos. 9. C. Qui potior in pign. & Qui deposuit pecunias apud nummularium, non percipiens inde vsuras, vt patet L. Si hominem. 7. §. 2. de depofitu, vel contra. quod quidam DD. extendunt ad omnia depofita, & ad commodatum & ad pignus, si dolo vel culpa debitoris perierint. Item ad pecuniam depofitam in societate mercatorum ad negotiationem. Si tamen haec extaret, etsi mixta esset, ante hypothecas restituenda esset, quia in specie est aliena: nam quando talia voluntate dominorum commiscetur, singule partes sunt communes; vt habetur §. Si duorum. Infit. de rerum diuisione, & L. Marcellus. 3. §. Pomponius, de rei vindicta Secundo loco soluendum ceteris creditoribus chirographariis ex titulo oneroso, cuique pro rata; non habita ratione temporis prioris vel posterioris, quo debitum est contractum. Ita Siluester supra & Nauarr. cap. 17. numero 51. Tertio loco soluendum creditoribus ex titulo gratuito; vt si defunctus alicui pro causa aliquid vouerat. Quarto, reliqua erunt pro heredibus & legatariis; ita tamen vt heredes praecedant legatarios ad suam legitimam obtinendam, si sunt heredes necessarii: vel ad quartam bonorum (quae dicitur Falcidia) si non necessarii.

Depositorum, commodatum, pignus.

35 Chirographarij.

36 Obligant in conscientia.

Quae haecenus dicta, Iure communi Caesareo seruanda sunt, vbi & quatenus illud est receptum. Quod si in aliquibus locis sint hac de re aliae quae leges, vel consuetudines rationi consentaneae, ea sunt seruandae; & quidem in foro conscientiae, vt docent communiter DD. vnde fallitur Gabriel in 4. d. 15. quaestione 2. dub. vltim. vbi dicit, quae Canonistae disputant, quinam Iure potiores sint in restitutione, potius ad iudicij quam ad conscientiae forum spectare. Nam haec leges non nituntur praesumptione, sed aequitate naturali, ex qua propter bonum commune statuunt hunc ordinem: quod non minus potuerunt facere, quam

37 Lex humana.

transfere dominia vsucapione. omnis autem lex humana recte rationi consentanea, quae non nititur falsa praesumptione, seruanda est in conscientiae foro.

DVBITATIO V.

Vtrum prius petenti liceat prius soluere.

38 Soluens posteriori.

Dico Primò, Si debitor vel eius heres soluat posteriori, omisso eo qui habet hypothecam priorem, vel priuilegiatam, sciens id fieri cum damno prioris, tenetur priori de damno; & potest prior recuperare a posteriore quod solutum est. Patet L. Scimus 2. 2. §. Etsi praefatam. C. de iure delib. randi.

39 Prior petent.

Dico Secundò, Si sint plures creditores personales, inter quos nullum sit priuilegium praelationis, & aliquis ex illis exigat ante alios solutionem debiti, siue in iudicio, siue extra; potest & tenetur debitor ei integrè soluere, etiam si tempore esset posterior. Ita docet Nauarrus cap. 17. num. 52. & Silu. Restitutio. 6. quaest. 8. & colligitur ex L. Pupillus. 24. 7. Quae in fraudem creditorum. Ratio est, quia diligentia posterioris creditoris fecit eum

potiorem, sicut hypotheca vel priuilegium, vt dicitur in praedicta lege. vnde sequitur, creditorem posse petere integrum debitum, quando timet debitorem non fore omnibus soluendo; & retinere, vbi acceperit.

Petes, Vtrum non petenti possit debitor, sciens statum suum labantem, integrè satisfacere, vt ei gratificetur.

Respondeo, Non posse, quia Ius hoc non concedit. Cum enim iste par sit aliis Iure, neque diligentia in petendo faciat eum potiorem; non potest ei fieri integra restitutio cum damno aliorum: sed pro rata, vt rectè docet Nauarr. supra. Addo tamen, eum, qui in hoc euentu solutionem accepit, non teneri in conscientia restituere; quia non accepit rem alteri obligatam. Et colligitur ex L. Quod autem. 6. §. 6. & 7. 7. Quae in fraudem creditorum. Idem dicendum, etiam si alij creditores habeant priuilegium personale praelationis absque hypotheca, vt colligitur ex L. dicta, vbi dicitur: *Qui debitam pecuniam recepit, antequam bona debitoris possideantur*, (id est, auctoritate Iudicis occupentur ab aliis creditoribus) *quamuis sciens prudensque soluendo non esse, recipiat; non timet hoc edictum*; nempe quo reuocantur ea quae in fraudem creditorum alienata sunt. Idem docet Molina disp. 536. etiam si Siluester & alij contrarium sentire videantur.

40 Offerens non extinguit.

41 Potest solutum retineri.

Nec refert, quòd ad hoc induxerit debitorem, quia Iura id concedunt, teste Molina. Nec obstat L. Pupillus. 24. 7. eodem tit. quia est alius casus, in quo tutores sponte gratificati sunt vni ex creditoribus. vnde dicitur ibidem, *tale debitum reuocandum: quod intelligit per Iudicem*. quare nisi sic reuocetur, poterit ille creditor retinere.

DVBITATIO VI.

Vtrum regula illa Iuris, Qui prior est tempore, potior est Iure, possit extendi ad creditores personales.

Mvlti Doctores affirmant, illam locum habere in omnibus creditoribus eiusdem ordinis, id est, quorum alter non habet aliunde priuilegium praelationis contra alterum. Ita Gabriel d. 15. quaest. 2. dub. vltimo. Medina C. de restitut. q. 2. dub. 5. Salon. quaest. 62. art. 8. in fine. Valentia disp. 5. q. 6. puncto 10. Toletus lib. 5. cap. 25. Emanuel Sa v. Restit. nu. 63. Idem videtur sentire Nauarr. cap. 17. num. 53. in fine. Probatu Primò, Quia quòd diutius creditor caruit suo, eò strictius ei debetur, & eò citius est ei restituendum. Secundò, Quia maiori incommodo prius est occurrendum: atqui is qui diutius caruit suo, plus accepit incommodi; ergo. Haec sententia, ob auctoritatem horum DD. non est improbabilis, & est satis rationi consentanea: nam quando prius debitum contrahitur, debitor est magis soluendo, quam postea quando noua debita accedunt. vnde par esse videtur, vt primus creditor non fraudetur propter debita posteriora. non enim debent ipsi esse fraudi posteriora debita ex contractu vel delicto, cum eo tempore, quo cum illo contraxit, illa non habuerit. Accedit, quòd illa regula, *Qui prior est tempore, potior est Iure*, non solum intelligenda sit in habentibus eandem rem sibi hypothecam, sed etiam

42

Est probabilis.

43

Q 2

etiam in ordine confessus Canonicorum in Capitulo; In ordine subscribendi instrumentis actuum capitularium; In habentibus gratias expectariuas in eadem Ecclesia; vt notat Glossa in illam regulam. Imò eadem Glossa dicit eam seruandam inter plures creditores, quando venduntur res debitoris, vt illis satisfiat. quare non obscure est in hac sententia.

44 *Contrarium verius.* Contrarium tamen puto verius, nempe non esse seruandam inter creditores chirographarios seu personales carentes hypothea vel alio iure praelationis; sed tantum inter creditores habentes eandem rem sibi hypotheatam. Ita expressè docet Siluester, Restit. 6. quaest. 5. & D. Anton. p. 2. tit. 2. c. 7. §. 3. ex Baldo; & alij passim. colligitur ex L. 1. 7. de separationibus. vbi dicitur: *Licet alicui, adiciendo sibi creditorem, creditoris sui deterorem facere conditionem, &c.* & ex multis legibus C. Qui prioris in pign. vbi tantum hypotheccis applicatur haec regula.

DVBITATIO VII.

Vtrum inter chirographarios carentes privilegio praelationis, possit satisfieri pauperi, omissis ditioribus.

45 *Soluens pauperiori.* **M**ULTI DD. affirmant id fieri posse. Medina supra: *Si debitor posterior, est longe pauperior priore, tunc debitum posterioris videtur preferendum, quia maiori damno prius occurrendum.* Idem tenet Salon. ob eandem causam. Idem expressè docet diuus Thomas opus. 73. cap. 18. & probat, quia plus laesus est pauper ablatione suorum, & plus indiget. Emanuel supra, ait, *excusari eum, qui soluit prius petenti vel valde indigenti.* Siluest. Restit. 6. in fine, dicit talem excusari iure poli, non tamen fori.

46 *Verius non licet.* Sed contrarium videtur verius. Probat: quia pauper neque iure positio habet ius praelationis, vt patet: neque iure naturali, nisi forte sit in extrema vel graui necessitate, ita vt charitas obliget illi subuenire. tunc enim creditor diues merito pari debet debitum suum differri vel numquam solui, vt alteri, par ius habenti, in tanta afflictione consulari. Quòd si pauper non tanta prematur inopia, non potest alter penitus priuari, vt illi integrè satisfiat. Nec refert, quòd pauper plus incommodi sentiat ex dilatione vel priuatione partis rei debitae; hinc enim non sequitur, illum habere ius praelationis, sed vt summum, ceteris paribus, amplius posse ei solui, quam diuiti, qui tale incommodum non sentit. sicut plus restituendum ei, cui debentur 100. quam cui 50. quando secundum proportionem sit solutio.

47 *Contrarium non est omnino improbabile.* Nihilominus fateor sententiam alteram non esse omnino improbabilem, praesertim cum diuus Thomas tam expressè illam teneat.

DVBITATIO VIII.

Quo loco & cuius expensis facienda est restitutio.

NOTANDUM est, Obligationem restitutionis nasci vel ex iniusta acceptione, vel ex re ac-

cepta, vel ex contractu, vt explicatum est supra cap. 7. dub. 5. Nunc

Dico Primò, Si debitum ortum sit ex iniusta acceptione, restitutio facienda est expensis debitoris, idque eo loco, vbi dominus illam possessurus erat, si ablata non fuisset: ita Caietanus 2. 2. q. 62. art. 5. circa solutionem tertij argumenti, Sotus l. 4. de Iust. quaest. 7. art. 1. circa solutionem tertij argumenti. Couar. ad reg. Peccatum, r. p. nu. 9. Ioannes Medina C. de restit. q. 2. dub. 3. Probat, quia ex eo quòd dominus rem suam amiserit debitoris iniquitate, non debet vllum damnum sentire; sed lege iustitia debet ita fieri restitutio, vt in pristinum statum restituatur, perinde ac si res ablata non fuisset: ergo restitutio non debet fieri ipsius expensis, sed debitoris, qui sibi imputet, quòd eas subire cogatur.

Dices Primò, Ergo tenetur ad amplius, quam ad rei ablatam seu damni illati compensationem.

49 Respondeo, Verum est, teneri ad amplius, quam damnum secundum se consideratum aestimetur, non quidem vt dominus inde amplius accipiat commodi, quam accepit detrimenti: sed quia id est necessarium tamquam medium, vt fiat restitutio, qui enim tenetur ad finem, tenetur ad medium necessarium.

Dices Secundò, Non debet imputari debitori, quòd creditor in alium locum migravit: ergo tunc illius sumptibus non erit mittenda.

Respondeo, Negando consequentiam, quia creditor non debet amittere libertatem transferendi se quòd libuerit, ob iniustitiam debitoris; qui sibi imputet, quòd sumptus illos in restitutione facere cogatur. debebat enim rem relinquere in bonis creditoris; sic enim cum aliis paruo vel nullo sumptu translata fuisset. si tamen creditor facturus erat sumptus in re illa asportanda, possunt deduci, non enim teneris illi cum lucro restituere, sed satis est vt ex ablatione nihil damni sentiat, de quo vide Couar. supra.

50 *Si magni sumptus.* Notandum tamen est, Si res non potest sine magnis sumptibus restitui, posse ex quadam aequitate naturali differri restitutionem, modò inde dominus vel nihil vel parum damni capiat. Si tamen ea est rerum constitutio, vt nisi modò restitutas, postea nec ipsi nec hereditibus restituere possis, omnino nunc restituenda vel res ipsa, vel iustum rei pretium, quamuis magnae expensae essent faciendae; quia dominus non idèd potest re sua in perpetuum priuari, quòd debitor tantumdem in sumptum impendere cogatur. nisi probabile esset, domino in hoc casu non displiciturum, vt amicis eius vel pauperibus detur: quod per litteras ab eo peti debet, si res est ambigua. si verò spes sit, fore vt aliquando restituatur sine tanto sumptu, poterit restitutio differri. si res sit parui momenti, & sine duplo vel triplo sumptu restitui nequit, probabile est, pauperibus dari posse; praesumi enim potest id domino non displicere.

51 *Si non ex delicto.* Dico Secundò, quae debentur solum ratione rei acceptae, restituenda sunt in loco vbi habentur; nec teneris ea mittere domino expensis tuis, sed mittes expensis domini: vt, si bona fide emeris rem à fure. Ratio est; quia cum tuo damno non teneris dominum in pristinum statum restituere, cum eum per iniuriam non deturbaueris, sed solum teneris ad rei custodiam; monito interim domino vt significet, quo modo velit eam sibi